ԿՈՎԿԱՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

[illegible]

Տարեկան գին
'ի Տփխիս 7 ռուբլի արծաթ.
իսկ առաքմամբ 'ի քաղաքս եւ գաւառս
[illegible] 'ի տարին 7 ռուբլի եւ կէս

Երկրորդ տարի · 23 Օգոստոսի · 1847 · Համար 34

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՀՐԱՄԱՆՔ.

Բարձրագոյն Հրամանաւ ՆՈՐԻՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՄԵԾՈՒԹԵԱՆ [illegible] Պրիստավի ([illegible]) [illegible].

Բարձրագոյն Հրամանաւ [illegible].

—

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐՔ.

ՎՐԱՍՏԱՆ.

ԹԻՖԼԻՍ. Օգոստոսի 16. [illegible]

[illegible]

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ.

ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.

[illegible]

հոգւով սրբով. Իսկ որ Յովսէփը չէր զարմանալու՝ որ Մարիամը յղացեր է, կամեցաւ նորա թողուլ. բայց հրեշտակապետը երազումը երեւեցաւ Յովսէփին, և հրամայեց որ պսակեսցէ նու պատասաւոր և պաշտպան լինի Մարիամին. Յովսէփը սրտաւորեալ ապառաւէր, որ Մարիամին ծնունդ Հոգւոյն սրբոյ Յիսուս Քրիստոս է: Նոյն ժամանակներումը հռոմայ գուրս եկաւ Օգոստոս կայսրերը աշխարհագիր (Ռեփեզ) անելու և ամենքեան գնումէին իւրանց ծնողական երկիրը՝ անուն գրելու. Յովսէփին՝ վերկալով Մարիամին գնաց Նազարեթէն, որ Բեթղեհէմ քաղաքումը անուն գրէ. Ճանապարհումը Մարիամի ծնունդեան ցաւը բռնեց, և Բեթղեհէմի մօտ մի քարայրի մէջ, ինչպէս որ առաջուց Նախամարգարէն Եսայ թողածէր, Մարիամը ծնաւ Յիսուսին, ու Եսայ աստուածութիւն ապա: Հարց. ուրեմն երբոց Քրիստոսի ծնունդեան օրն է, որ Բեթղեհէմ ծնաւ գալիս. Պատ. Այս. Երբոց Մարիամ Լուսաւորչի վերափոխման օրն է: Հարց. Վերափոխումն Լուսաւորչի ինչ է. Պատ. Վերափոխումն Լուսաւորչի առաջին Սուրբ Լուսաւորչի մահն է, մեռանելն է. և երկրորդ՝ Սուրբ Լուսաւորչի համբարձումն է: Հարց. Ինչ է Սուրբ Լուսաւորչին մեռան, և ինչ մեռաւ, եւ ինչ համբարձաւ. Պատ. Սուրբ Լուսաւորչին տասներկու տարեկան էր որ նշանակեցաւ. Յաւիտենական տարեկան էր որ Յիսուս Քրիստոս նորամէջ ծնաւ. Յիսուս Քրիստոս երեսուն և չորս տարի աշխարհի վերայ մնաց, քարոզեց, մատնեցաւ, չարչարուեցաւ, խաչուեցաւ, խաչի վրէն մեռաւ, խաչից վեր բերին, թաղեցին, երեք օրվան վրայ կենդանացաւ, յարեաւ. քառասուն օրվան վրայ համբարձաւ, մարմնով երկինքը վերացաւ. Նոյն ժամանակ Լուսաւորչին քառասուն և եօթն տարեկան էր. Քրիստոսի համբարձումէն յետոյ Սուրբ Լուսաւորչին մնաց աշխարհի վրայ էլի տասն և վեց տարի. վաթսուն և երեք տարուն լրացոյց, վաթսուն և երեք մտաւ. հրեշտակապետը եկաւ մխիթարած աւետիս տալու, որ իւր որդին կամենում է իւր մօտն տանել իւր մօտ. Սուրբ Լուսաւորչին ուրախութեամբ պատրաստուեցաւ մեռանելու. Այն ժամանակ հասան աշխարհի աշխարհք աշխարհք քարոզելու, միայն Յովհաննէս աւետարանիչն էր քարոզելու, միայն Սուրբ Լուսաւորչին կամեցաւ իւր մօտըն և որդուն Համբարձել. Յովհաննէս աւետարանիչն էրրորդ օրիս պատրաստ մնացած, առաջեալքը օրան մէկ մէկ ժողովեց անել, և դրան մեռնելին. Սուրբ Լուսաւորչին հոգին գրկեցաւ, օրա առաքեալք որհնել, խաչել, ժամանակին թէպ ընկաւ, աչքերը խփեց, և հանգեաւ, որպէս թէ քնեցաւ, քննող համար չէ առաւել Լուսաւորչի մահ, այլ ննջումն, Առաքեալք երբ որ տարան նորա մարմինը գերեզման, ուղումէին թաղելու, մէկ էլ տեսան որ երկինքը պատռեցաւ, և հրեշտակներ, քերովբէք, վեր թափեցան, մարգարէք, նախահարք, նահա-

պետք, նահատակք, մարտիրոսք տասը եկան. ինչն Յիսուս Քրիստոս Թագաւորի նման իւրեանց միջ հոգին բերեց, մարմինը չէր միացուց, և մարմնով կենդանի վեր տարաւ երկինք, և այնտեղ դիմացուց. այս է որ առաւօտ վերափոխումն. Ահ մի ժողովուրդը Բեթղեհէմ որ գալիս է՝ որպէս թէ Լուսոյ գերեզմանին ուխտի տալու համար է գալիս, որ իւր գուսարն այսպիսի փառաց արժանացաւ.— Սիրելի ձեզ կոչում խօսքերը և Լուսաւորիչը, դուք ձերով ընթանանալութեամբ ոչ թէ կոչեր առ ձեզ գերեզմանի ունկն դնել բանից ձերոց, այլ զԱստուած հաւանեցէք առ ձեզ, որ ասէ, ուր երկու և երեք ժողովեալ գեն յանուն իմ՝ անդ եմ ես ի մէջ նոցա. Աստուած է ի մէջ ձերում, հայր լինելով և յորդառս ձեր, ունին մատուցանել հոգւոյ բանից ձերոց, փառաւոր և ամենայն անձն գնահատելի ուրախութիւնս, յորս այլք զարմացեալ դուք ընդ ձերոց աստուածսիրութեան և ընթանալութեան ամբողջական Աստուծոյ և մայր նորա միջնորդ է ձեր, որք սիրեք գտնելով նորա կատարել առ գրաւն ասոր եկեղեցւոյ.

— Ի 19 օգոստոսի եղև երկրորդ հանդիսաւոր մատ Սբբոյ Գէորգեան 'ի քաղաքս, յետ բարեմաղթութեան կայմանց Թիֆլիսու և Ալեքսանդրայ. 'Ի Հայկապատայ մինչև 'ի Անեցի հասարակաց ժողովրդականաւորէից եղեն նկարագրական հանդիսաւոր ուղեւորութեան, որով ընդ առաջ եղեն նմա զօրք հոգեւորական ուխտի և փոխանորդներ աստուածամանը սրբոյն բերեալ հանդէպ 'ի նախկին պաշտօնակից բերումն, արեամբ գովեն և զգեստէր կան պաշտօնեայ բարեյութեան հանդիսաւորաց.

ԴԻՂԱՅՏՆ.

Ի Դուաղատան ծանուցմանն գոլով եւ պատերազմին ԺԷ լեռնականաց, որ եղեւ 'ի 7 օգոստոսի 'ի հիւսիսային Դաղստանի. Զօրք Շամիլին 'ի մի վայր հաւաքեալ առ 'ի պնդէրմանալ բանակին Սամուրայ, զաներ կալեալ էին յամին Խունձաղայ զնացին առ կամրջին Ակուշթի Սալրաքի յորդելոյն ենեալ զօրս անկանեալն 'ի վերայ մեռեալ զօրաց և 'ի բարձանց զնդակոս 'ի հրացաններ որ ձախին 'ի վերայ մեր. 'Ի 7 ամսոյս գնեցերոյն Գեներալ Հրամանատարն եւառ զզօրս 'ի Հեճելաց, 'ի Հեմտալայ և 'ի վարձկաց (միլիցիա) նոյն և գնդագլխաւորեան և զայլ ամենայն պատրաստութիւնս պատերազմի, ընդ խառնեալ դէպ հերին տարաւ զզօրս մօտ 'ի բանակ լեռնականացն Մեշինայն, զատուցին 'ի սոս մերոց զօրաց ոչ երկուցեալ և ոչ փախեալ, այլ ապաւինեալ յամրութիւն անմատոյց վայրացն, յորում զանկի կալեալ էր. անձն ունէր թէ կարէ զգեն ունել, այլ երբ բանք Զօրաց և Շամիլի վարձեալ զօրաց 'ի վերայ յարձակեցան, և եօ առաւել երբ Գեներալ Աբրահամ Արգութեանց Երկրաչափական մասին փոքր ասպատակ եհար

և ամենայն կանգէին, յանձնեալ տարան մեր զօրքը ամպագունեալ յաղթութիւն. Միշտուսին չէր ի գան եղև 'ի միջոց անմատոյց ձորոյ, և բաղումն համ եղեալ կորուցին փախչել ընդ կամուրջն Կարոսքայ պահել, իսկ որոց ոչ յաջողեցաւ այս, ընկղմեցան եղեն. Թողին զնծա իւրեանց, և ընդ վասնգաւոր պարտաճանաչ տապանան եղեալ՝ զհերձան. 'Ի վերջ բոլորովին աւարտեալ յաջակողմն Դարակողայ գետոյն ոչ երեւէր և ոչ մի 'ի լեռնականաց. Այսպէս 'ի մերոց զնոյն 'ի ներքին, ուրեմն հայլին լեռնականք, և գործն առեալ թուողեալ զզօրավարութիւն զինուց, հագի և աւեր, զգեցեալ սպանդ և զկամանաց (զաբրակ). Իզմաւորեալք ասպատակ աստուծոյ թէ բանն 'ի լեռնականացն տեսան 'ի պատերազմի յաւելիկ 'ի ձեռն կարող մերոց զօրաց, ալ թէպէտ ի սեղոյ պատերազմին զոհուեալ եղեն մարմինք սպանելոց 60, իսկ վիրաւորաց 20, և խլեալ մի դրօշակ նոցա, այլ 'ի բազմութեան զինուց թաղելոց սատանացն երեւելի բազում եղեալ են սպանեալքն. 'Ի մերոց զօրաց սակաւ անձինք եղեն վիրաւորեալք և անկեալք.

— Ի 7էն ց14 օգոստոսի 'ի խոլերայէ մեռանողք եղեն անձինք եօթն, յորոց հինգն մեռան 'ի 7 ամսոյս, 'ի նոցանէ հասարակ էին և Գնդապետն Ալէքսէ և Տեսուչ Տիֆլիսայ բժշկական կառավարութեան Պ. Անջին.

ՕԴԵՍՍԱՅ. 18 Յուլիսի. Ի կողմանս Օդեսսայի խոտանեալ գետին մարախ մեծամեծք. Հասարակն բաղումը թէ սորա մօտ գործեցին 'ի սահմանս այսորիկ յափանց Դոնակին գետոյ և 'ի գաւառաց Տաւրիդասարիոյ առ եղերբ այսր գետոյ. 'Ի սահմանի Տաւրիդոյ 'ի Բուզնաւ և 'ի Մելիտոպոլոյ մարախն զարդեա սորա սորաւանեալ է զբոյսս երկրին, և մեծ բաղումն հաւաքեալ է աշխարհին. Յանուրս յայսորիկ մարախն Ալեքսանդրեան և Յակինթոպոլէ խաղաց յառաջ դէպ 'ի գաւառն Խերսոնոյ, յարևելս և յարեւմուտս ընդ ցամաք և ընդ ծովեզրն, և յետ յերկու աւուրց անդ անդր բան դատաստան աղապէլ. Իբրև զաւրաչափ անտարան զորձեին մարախք 'ի թռչելն 'ի վերայ ծովուն առ եզերբ.

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐՔ.

ԳԱՂՂԻԱ.

ՓԱՐԻԶ. 'Ի 23. յուլիսի ծաղկեցան աղմուկք շփոթի, բանզի իբրև արքայն հանէին առաջին ժողովրդեան պալատանորս, 'ի խուռն անդ պատժաւորացն կարծեր ժողովուրդն սեսանել զՏեառ, Ակերետ և զԳարմանդէ. Նաև երբ եւես թէ

սուրբ և կանաչ օրհնածք խոտոցս. Նա ընդել զմարգ ջուր 'ի մերձաւոր աղբերէ կաւեղէն ըմպանակաւ. Ես ասեմ նոյնպէս և բազում զինի. Նա ասեմ, զոր ինչ ասեն ինձ հօր իմ և ծառք, և թէպէտ հանեմ ես զանեւոց կամ զարծաթեայ ամանս, բայց զաղջարեմ զսեղան իմ անաւաղաբ ծաղկանցն.

Նշն. Ի՞նչ ընդ իս, հայր. 'Ի քաղաքի անդ կան նմանապէս ծառք և ծաղկունք. անդ սրբուեան կանոնաւոր անկարգութեամբ ծաղկանց և այլոց ծառոց, և ժողովեն նոցա 'ի կարգաւոր ծաղկոցս, կատարելապէս հօտեալ է. Ինչ զանձին նոյնպէս և այլեւըր, յորոց մարդիկ և չքնաղ օրհնեաց լուացանեն

զմեծամասնականուանս բերանոյ.

Մնալ: Իմանալ մեր, հոգեւորեալք ընտեցեն միայն, առաւել գեղեցկագոյն են խուռն 'ի խուռն Ջանապարհայ բերանոյ. Պարտաւ մեր, զարդարելք հանդարտ ծաղկանց, սերմանեցելոցն 'ի բնութենէ, առաւել առ խորհեալ են. Նոյնպէս և ես սերմանեցի ձուրջ զկարծեալ խաղ-զբօսանս, զլարդս, զփոխոն և զայլս. Ս. որպէս գեղեցիկ են ադբերքը մեր, որք խոխոջելով ըղձեն յանձին այսպէս, և ցոլալ 'ի բարձանց, առողջեալով մասնեն ոնչանեն ընդ անուշահամ ծաղիկք և ողողմուն ծառովք. Այլ ոչ գամ ես գնեալ 'ի քաղաքն.

Նշն. Դու տեսցես անդ զհրաշալի գեղեցիկ կառամոն, զկեցեալս զհանապազօրեայ հանդերձեալ, որոց գոյն երկայն ոչ նսեմանայ առ բնական ջերմութեամբ. Նոքա են այլ տեսք իբրև զիւրն և զարդարեալք սովոր և ամենեքին ակամբք. Ձմեռ երամիցը բաղդատեցին ներգործականութեամբը իւրեց աշխատութիւն զգայութեանս բոյ.

Մնալ: Թողեալ կանայք մեր նոյնպէս գեղեցիկք են. Նա ցանկալի զի զուարթութեամբ փառաց յորժամ զարգարին նորա նոր վարդիւք և բազմերանգ ծաղկօք պանծալ. Ս. որպէս բերկրութիւն է յորժամ մեք նայիմք ընդ հովանաւոր ծառոց առ սոին կարկաջեն աղբերց. Նոքա երգեն, ով, որպէս գեղեցիկ երգեն նոքա. Զերգս նոցա կրկնեմ

չէին նորա 'ի մէջ, սկսան գոալ, զաղաղակ բարձրաձայն բառնալով, մինչև անգամ սկսաւ լցեն զաստուածային ընթացս կալել և հանդարտել միտս։

— Երեկ առաւօտ յառաջ համբաւն բոռնաչուած հարկանէր, թէ հրամանաւ Թագաւորութեանն Պ. Ենթրոլ Արբերը, մտադիր է երթալ Մեսինա և ծառայել 'ի մէջ բանակի փոխարքային Սանձիա Լալէի։

— Այսպէս հրատարակեն Պաղէրմոյի լրագիրք վասն Սիրակուսոյ կամ Սիկիլիոյ միաբանութեանն, յորոյ յառաջ յայտնէր խորհուրդ կառավարութեանն զմանաւանդ (ջուրք) առաջարկութեան։ Բազումք յայտնել կամին, եթէ լուծ թէ գիտեն առն նորա փակեցաւ և թէ նորա գիտէին յանձնառու եղեն ձեռքս ընդունել և յանձնել 'ի Թագաւորն Իսպանիոյ։ Այլ ոչ այսպէս։ Որինաց նորա հնազանդ եղեն առ և բերելով փոխեան առ ժամանակ մի, մինչև անցցէ առաջնորդութիւն մարդկան, մինչև իցէ պատմաւ թիւն բարեկեցութեան կառավարութեանն։ Բայց, թէ կառավարութիւնն տեսեալ առա և անդ զիբ բաւական զծագեալ ի նորա, առաջարկելով, գաղութ, թէ Եգիպտոս ունին 'ի Թագաւոր զիշխանութեան և երբե զառաջինն եղ 'ի յայս և 'ի խնդիր այնորիկ 'ի սան նորա ոչ էրխօսել կա ձեռնտուրք անգամն զգուշութեամբ անաղեալ զաժնոյն ասէին յանձին ասէին գտին զմանելով զաղգութեան, զոր այնպէս Հերապարատեան յարմարեալ և փոխարկեալ էին, մինչև ոչ եր 'ի սեպտեմբ կարծեն զայն ժամու, այլ մի 'ի կանոնս և զարգացմանն։

— Քարտէզ Երկրորդական առաւօտոյ զմանօրեան հանգիս եկամտից ակրութեան 'ի յառաջ ժամ 1848 ամի։ Եւ եւ խորհրդականն գծածն անդամք ժողովոյն միջոցն եղեն գլոխի 1,391, 126,510 ֆրանկս, եւ եղ մայլ պրպանիս ելա, մասն 'ի եղծագործնաց և 'ի վաշխարդ փոխ առ. ենալ զումարաց։

— Երեկ հոծին տասնոր 'ի տան զեսպանին Իտալիոյ երկու ասըհանդակք։ Գեներալ Նապոլէոն Պէտական Իտալիոյ եղեն ծամթաղ 'ի քաղաքն Անդեգոն առ Թագուհին Սարդիայ Իսկենտրիայ Դուքսն Անդամենիերոյ, և ընդ երկար խորհրդակցեալ ընդ նմա։ Այս առ եալ ընդ իւր զԴուքսն Անդամենիերոյ, եկն 'ի միասին 'ի Նեօլ առ Փիէզոյ։ Ընդ երկին խօսէին առա և անդ, թէ համբաւք Իտալիոյ զմասն բոլորից պաշարեցին, բազումք այնպէս Ռեզենդեն ըստ հրամանի Թագուհւոյն Իտալիոյ, արդ նա արգել առն իւրում պրպայի մեծ 'ի Սարդիա 'ի ժամանակի բաշխույթեան իւրոյ անանի։

— Կառավարութիւն քաղաքիս յայտնէ առաւօտ հրաման եւ յայտ և անցել զայնտեղի խանութս, ուրանոր վաճառեն զՄեղաւորեթս, զի ունիցեն, թէ զանձինն արդեօք մինչէր առ ձեռն պատրաստ Ծեղանօթս։ զոր անցուցաց 'ի

կիր առնուլ մարթ իցէ, քանզի 'ի բերմանցն բացմանց հանդէս տարածեր, թէ 'ի 29 յուլիսի ծագեցին անհարգութիւնք, վասնորոյ և կառավարութիւնն փութայր պատաքս առնուլ արտաքինակ անհարգ ձիւթեց, որ կարեն վնասել զհասարակաց հանգիստ։

— Համբաւ բնակչաց Փարիզոյ, զոր առնոր են առնել ամի ամի, ստոյգ և յայտ տարեալ, յորմէ երևեցաւ զի ընդ ամենն 'ի Փարիզ բնակին հոգիք 1,053,897, յորոց 543,582 հոգիք են արք, իսկ 510,425 կանայք։

— 'Ի Մարսիլի կալանաւորեցին զայր մի պարտապան, ըստ գանգատանաց պարտատեառն, զոր երբ նստուցեալ 'ի մէջ կառաց ածէին 'ի բանտ՝ նա յեղակարծասա եհան զաւրն 'ի դրպանէն (Ջեպ) և մեռաւ 'ի սիրտ իւր։

— Առաջնորդութիւն Տեառն և եւ խանգարեր, և 'ի վերայ առաւօտոյ սկսաւ նորա յաւելու և զաւն յաւ սրտի, յորմէ ազատել զնա ոչ կարեն և ոչ մի 'ի Հերապարատեան բժշկաց, վասնորոյ և փութով տարցի նա 'ի հիւանդանոցն Նեապոլ։

— Առաւօտ եղանակն է ջերմային, վառեալ և առատաբեր և ախորժելի հանձնք անդաստանաց և այգեաց, որոց առնեն զայգեկութս և զարտավարս։ Եթէ այսպիսի յեղիուեացի առ ժամանակ մի ջերմութիւնն, յայնժամ քան զամն առաւելագոյն կութք խաղողոյ և մրգոց ակնկալեն։

ԱՆԳՂԻԱ։

ԼՕՆՏՕՆ. 23 յուլիսի։ Մեծափառ Թագուհին այսօր եկեսցէ փակեաց զխորհրդականս, նախ առաջի անդամոց այնորիկ ընթերցեալ զատենաբանութիւն իւր։ Տեղի յանդիմաներ նշանակեալ էր Պալատն Լորդից՝ չբերել և մայլեմ զարդ պատրաստել։ Առաջին մեծամեծ պաշտօնատարք և առաջ եկինթագուհւոյն և ընկերքն մեծարանօք, որ իւր և իւր արկեալ 'ի վերայ իւր զգառ այծիծիրանին՝ եւ բազմեցաւ 'ի վերայ գահոյիցն։ և ապա Չաճի ծառայ անդամոց Պառլամէնթին զիւր գոհանակ մեծա վասն մեծ մեշահանելի գոլծոյն, զոր ասացին 'ի ժամանակի ծառայութեանն Ցեա արձանիբելի անդամոցն, ընդ երկին սկսեցան հրաժարուածք ընդ ամենայն պատասխանի Անգղիոյ, զի առանց ժամանակաւ ընկերք յետ բանիցեր գաւառս և քաղաքս ընտրեսցեն զնոր անդամս Պառլամէնթին։ Համարին յայտ ամի նուագ եղիցին ծախք 'ի վերայ ընտրութեան անդամոց, քան յայլ տարիս անցեալս, քանզի կուսակրսութիւնն և ընդդիմութիւնն խաղաղ արգելեալ է, մինչև զի ևթէ ոչ յիշատակաց անդամոյ ընկալցի 'ի պարգևի մասին զորամ կամ զծանրագին ընծայեալ և զեղեալս, յայնժամ ընտրութիւնն Թերեսցի, և անձն ընտրեալ ոչ լինի ընկալեալ 'ի գոհակայութիւն Պառլամէնթին։ Համենայն ուրեք պատրաստ այսուհետև ընտրութեան, և ուրեք ուրեք եւ արդէն ընտրեցան ոմանք, այլ

ես արնգաւ խնով, կամ յորժամ լսեմ մեր զմայլեցուցիչ երգս Թռչնոց, որք երգեն 'ի գագաթանս ծառոց և Թփոց։ Արդ ժիշտ ձեր երգե՞ն արդեօք յու քան զայ խակն, կամ զգեղեցիկ գեղձանիկն։ Ո՛չ, ոչ զամ ես 'ի քաղաքն։

ՍՈՖԻ. Օ՜ինչ արդեօք տաց քեզ, ով հոգիս։ Առ զգոյշ պայս լի ոսկւով։

ՄԵԼԱՆԻ. Ոչ. ինչ պիտոյ է ինձ ոսկի քո։ Այս ինքն ունիմ զամ առատութեամբ։ Այդպէս զինչ ոսկւով քով զպտուղս ծառոց իմոց, կամ զծաղկիս զաշտաց, կամ զկանթն հովի իմոյ։

ՍՈՖԻ. Արդ, զի՞նչ տաց քեզ, բարեկամդ հոգւոյ։ Ասա ինձ, կարե՞մ ես ինչ հարցա-

կալել վասն բարերարութեան քոյ։

ՄԵԼԱՆԻ. Տուր ինձ միայն զփոքրիկ ընդանեկդ զայդ, որ կախեալ կայ զկրծս քով։

Սպարդն զարմացմամբ մեծաւ ետ նմա զընդանակն. և մնմնկ հոգին ուրախութեամբ առ նայք եբեր զգառն եալ։

'Ի Պօղսիխնան Խարգմանեաց
Ս. Գ. Ս[illegible]

22 Յուլիսի 1847 ամ։

ոչ առանց յայտնի և ծածուկ կաշառատուութեանց, որք յուսամք թէ արագ 'ի վեր երևեսցին։ 'Ի Թիւս ընտրելի անձանց է և Պ. Պ. Բոշըէլդ այր երևելի յաժ վասն փարթամութեան, այլ ազգաւ և կրօնիւ Հրեայ։ Բազումք 'ի հաւատացեալ ազգաց ընդ խիստ հային յընտրութիւն արա յանգամ Պառլամէնթի, քանզի առեն, զետեղ արժան է քաղաքին Քրիստոնէից զիւր Թագաւորութեան և զեկեղեցւոյ գործս յանձնել այնպիսում մարդոյ, որ չէ Քրիստոնեայ։ Բայց յայտնանէ Բոշըէլդ ոչ հակառակի յանդիմանութիւն Պառլամէնթին Անգղիոյ իւր, զորութեան այնց օրինաց, որք արգելուն անդամոց ազգին Պառլամէնթի անկել զգործոց հաւատութիւն ընդ աւրութեանն, այլ նա յայժմ ըստ կալ զազատութիւն։

— 'Ի Լոնտոն ընկալան զգաւակ լուր խորտակման Մուլիէէին կոչեցեալ շոգենաւուն, որ զիջաւ յանդիմել նորա 'ի Պրիսխուրակէ Ման Լոուրիոյ։ Ասեն թէ, որք զառատոն և երկուս խարտակեալ յայտ անգամի ծովս, հեղձամահ եղեն, թող ցխանայս և զմանկունս։

— Գրէ 'ի լրագիրս, թէ Անգղիա զօրաժողով լինի առ 'ի միաբանագում պատերազմել ընդ աշխարհին Չինաց։ 'Ի Չինաստան այժմ վաղուց ևանդ խաղաղութեանց պաշարեալ են զամենայն Եւրոպացին 'ի կղզեանն նորա սկսեալ, մինչև զյետին պաշտօնատարն վատեալ են Թշնամութեամբ և ընդ նախանձու առ Անգղիայիս։ Ընդ բազմադիմ առաջնութիւնն Թագաւորութեան յամնոյն ուրեք, 'ի վեր երեւին նշանք արդարմուք Թեանն յիշատակթէնէ և մեծամեծ փոփոխութեանց։ 'Ի նախնի զարս ժողովուրդ Չին այնորիկ այնչափ հնազանդութեամբ և երկիւղիւ պատուէին զԹագաւորս և զզաւրագլուխս, մինչև յառաջատաց կոչել եւ զանկին զնոսա։ Այլ այժմ ոչ այդպէս, ընկերը մանուեց դիւզորելոյ անգամ ժողովս կարգեն, զագատառն առնեն 'ի վերայ զաւծոց և բանից մեծամեծաց իւրեանց, և զխիստ տարգերեն յառնել ընդդէմ նոցա։ Այդ վերջ զանցեալ առանց և անոց պատերազմ պատուհան Չինաստանեայ Կայսերութեանն։ Առասքի Ազարզմանեալք, սեն ուսանք ծագեցան։ Գետառա արեանն չեղեհեալ Անգղիացոց զերկիր ինչ ոչ ընդարձակ առ 'ի կառուցանել անդանօր զեկեղեցի իւրեանց, զտմին մի առնել և զհանգստարան Ննջեցոց։ Ընդ այս պատճառաւ ժողովուրդն ընդդէմ յարեաւ զաւառապետին, և այս վէճ փոքրիկ զայն վայր արծարծեցաւ, մինչև առ 'ի խառոզերս, թէ անհնարին է այսուհետև 'ի խաղաղութեան պահել զբնակիչս Չինաստանի։ Այժմ զօր եւն գնացող, զի նոքա զժանիս Թշնամութեան որեն ընդդէմ Անգղիացւոց, զորս և կոչեն զանէշս ծովացինս։ 'Ի Կանթոն 'ի բազմաց լսի թէ Չինաստանեայք կամին ուերել զբոլոր Կանթոն, և սրախողխող առնել զամենայն ազատ այնորիկ զԳաղիս և զԱնգղիացին, որք անդանօր 'ի կղզւոջն գտանին։ Այլ Գրեխս առ այնչ համարեալ զպատճառանք նոցա, կամի գնալ 'ի Կախիխնն առ 'ի զանեալանհամ համարձակութիւն առնել ընդ ուխտակէս այսմիկ։

— Թագուհին և Իշխան Ալպերտ 'ի տասն օգոստոսի եկեալ 'ի Սկոտիա՝ ուղևորեցան գէպ 'ի բնակարան Շատոնինկայ՝ 'ի անգլ երկրո Իրէչլիին, որ է մօտ 'ի նաւահանգիստն Ալդուսա։ Այս ուղի Թէպէտ և ձիգ, այլ ոչ Թուի Հանձրալի վասն Թագուհւոյն, քանզի Եւրոպա Մեծութիւնն առաւելն չէ յագեալ 'ի սիրոյ ծովագնացութեան, և կարէ բուռանք առ Թագուհին կոչեալ։

— Յերկուս Օգոստոսի գրեն Հրովմբացարգոյ թէ, Լորդն Կայսերական Բարձրութիւնն Մեծ Իշխանն Կոստանդին Նիկոլաևեվիչ եհաս անդանօր ընդ Բարձր Բրուֆնովի ուրանօր եկաց միայն զաւուրս ինչ առ Դուքսն Ալմը Ա[...]

ընկալու զերանձար Հիւրն ... ստորոտն բնակչաց լեռնականս Շոգլանդեայ, և պատուաւորաց զնա կարի ռուսաստանն չափելութեամբ յամենայն պատրաստութիւն վասն Նորին Կայսերական Բարձրութեան ։ Իսկ 'ի նմին յարգարեալ 'ի պատուէ Կորոն Համոքնացին երգ.քև խոսքըբնի ուխտարհին ։

— Յայտարարութիւնք Հրատարակեցան թէ, տամն յարսմ բնակէք միծանան Բռնատեղի Շեֆրավիր վաճառ.. ընդ այս լոյս նաւ 'ի սիրս նաւեցան Անգղիացիք և զՃիրսն նաւիւն ։ զի մի այն տաւն անցցէ 'ի ձեռս Ամերիկացւոց։ և զի մի նորա զայն փոխադրեսցեն 'ի վնասակար նաւաճառս։ Անգղիացին Նորա Տէրն պատուիլ կենաց ընդունողին բանաստեղծն երբ 'ի 1836 ամի 'ի հաղրդել բաղմութեան զձառ խօսեցաւ 'ի վերայ ցաւմնաւորաց Շեֆրավիրի, յայտնեաց ժողովրդեանն, թէ ինքն վաճառքի ընդ զամենայն երկու հազար գալիոնս, զի մի 'ի թշնամութիւն միշտ այլ հաղափառ բանաստեղծն, փոխառեսցի այն հրատարակիս ։

— 'Ի լրագիրս Բաւերի աւեն, Արևելեան ընկերութիւնն յօգնութ անոյ ակնեալ, անկ յանխս զօգնութ. հաղորդութիւն տալոցն ընդ մեջ Ալեքսանդրի և Բաւերի ։

ԻՏԱԼԻԱ

ՄԼԱՆՈՍ. Թագուհին Բաւարիոյ եկաց յա. պարանս Լա Կրանֆալոյ, և զբօսնու 'ի ձայն սրբարժալեար երգոց և 'ի տեսիլ զուարձալի խաղուց, ամենայն և ամանոր ոչ մնալով զհասա. վարութիւն ուխտարհին, և նախարարք վճիռ ե. տուն ինչ ինչ քաղաքական վէճից ։ Խօսին նաև ամենը թէ, նոր անդամք նշանակեցան 'ի Միներ. վան ։ Տակաւին երբեմն Թագուհին և այլ նորա ազգային Իսպանիոյ ոչ ձեռնհասն լինին 'ի Թէնամանելոյ գիրկարս ։ Այսոն փոփոխութեանց նախարարութեան ուրեք ինչ ոչ խօսի, և Թուի թէ ընթացք գործոց ոչն այսպէս յերկայն ։ Մինչև Թագուհին գործալոցն 'ի Լա Կրանֆա։ Արքայն զանձագրանին Իսպանիոյ յանձնել է Յէսս կաբեյալ գլաղինս ինչ ընդ Պապին, այս Թագաւորութիւն եղև նմա առաջարկել զեր գրանձ ևիսկոպոսս ։

— Յերկքն օգոստոս 'ի Փարիզայ լրագիրս ծանուցանեն թէ, առաջնորդ եկեղեցեցն Կաղ. լիսպաց կոչեցեալն 'Կոն Մանուէլ Գրեբերայ, անկաւ գերի 'ի ձեռս ազրակին զօրաց, և զայ. ւերացիլ տան կարի խիստ և բուռն եղեալ, քանզի սորա գիտելով իբրուց 'ի նոց և 'ի Թամի բարձրաւանդակի սորոց պանելոյ յամենայն ըերկ զարդարեալքն և խոհականն ձայալ, զինեալս ամենայ կոտորեալ են։ Երբ 'ի փախճանի ցրուե. ցան ուսոցակին, յանձնել և յաղելոս զորս զՃեռ սպանեցանն, և զմանու 'ի նոցանէ կալան և եասուն 'ի ձեռս զինուորական ատեանին ։ Իսկ զԳեներելը զաւաշնորդ նոցա ասեն 'ի Բարսելոն, ուրանօր նա ծնեալ էր ։

ՏԱՃԿԱՍՏԱՆ

Երգասէ Ժեալ զուխլեթեանց և մանա. ւանդ Ժեաց Խրախաստանեաց ազգային փորձիկ հայութի հաստատութիւնն մեր, որ 'ի Հնդկաստան - բանեն այս Հաստատութիւն բացեցեալ 'ի ուսկաստուր Բեռայ զուգիմահատեաց Հայաստանն 'ի մէջ բազմելոյ և բազմեկրուն ազանց 'ի բազում ամաց հետէ, ոչ միայն հաստատութեամբ ըզհամեմեկիան սուրբ հաւատոյս, Հենրոկու. Թեամբ ազգային եկեղեցեաց, կառուցմամբ ու. սումնարանաց այլոց Աստուածահաճոյ զիմուա. ծոց սրբոցն, այլ որ մեծն է յաւ զանեցայն, և ... զավաՅեան ազնուապէ, այս Հա. սուած փորձիկ յմէԹացս բազմամեայ զաղՓա. կանութեան իւրոյ ոչ միայն ամառացի պայծառ վՀայրենի իւր բարբառ, այլ որ բանս գոր յաղ. գաւածեայ Ծաղկեցոց զաչոց միջև մաղառեկու. դան ուսումնարան Կալկաթայի սրտոք բաղմէեթէի գեղաւոր երկաճիրութեամբ իւրոյ մարզապեպերօք և ոչ այլակամմայն, այլ և այն մաղմանեցը զար. բնի Թնամուսար եղև բազմաց կարաւեալ կղերաց իւրոց, և անմոր յանդամաց նորին անմահացուցին զՄէշաստե իւրեանց 'ի յիշ ամեալ զամպամ օգտակար գրեանս 'ի Հայերէն բարբառ, յաւել. բանդուզ յօնը 'ի նորումն զի նոյն Հաստատութեան ձեռնտուութեամբ բացեալ է 'ի նոր Ջու. զայ ուսումնարան և տպարանատն Հայոց Ըն. դոփ ։ Բայց Թէպէտ Հոգեստեղծ որ, Թէ իւ և մեծա ըննի արդիւնաց ազգային յառաջդիմու. Թիւն 'ի ուսկաւանք յայն ժամանակ ։ Երբ բաղ. մամերդ բարեքարք զուարճ են յանձնեսէ ։ Բայց և մեւ կաղեաց կաշեալ կրոնս սպանմունք յառա. ջադիմութեան նոցա են հեռեալ ։

Հայազինն մարդասէրութիւնն, բարձր ազնուակ բան հայրենեաց առաջին մարտնաւորութեամբ կանգնեի քաղաքն, և անձնարանութեամբ կարճանի ։ մաս. բան են նորա ընդ մեծամեծ, մարդասիրեամբ խորհեն զաղգային յառաջադիմութեանն, և մե. բանութեամբ ամենն 'ի գլուխ զաՅնոցն հարկ ձեռնարկս ։

Նոյնոքն պաշտե ուսումնականաց 'ի կաղ. մանել Հաստատութեան և զիտալ ուսումնակա. նաց զՃիար իւրեանց արգասեացն ։ ՍԽ.ծղոցն մեր Հաւնիւր զխալը անկելութեան զմանկունս պայ ... զալկՖանդեաց, այլ մանաւանդ ամէնկութեամբ գիտնեա, զի յարդէ առաՅն Անգղիացոց 'ի բա. զում ամեաց Հեւալ ամենայնառաջ զաւձիլ 'ի գրաւոր վառավարի լեզուն զԱնգղիական մայրե. ութեամբ զանազան ամեանժե և օգտակար գրեանց Թարգմանելոց Անգղիական լեզուէ և յօրինելոց միջեւանց, և բարբառն ...զուտ և սաղեր. սար. Իսկ երախտաւորս Հաստատութեանն խրա. խուսել գնաս պատուով և աղՃիդ գովեսնի մալից է յազուսեակ մանան, երբ 'ի բազում մեւալո ուսումնականք զայես զարկ են նաև 'ի կարևոր. ոցն, Թէ զաղափե և զանեւլոցն, և ա՜յս շէ ինչ նոր բանադրեալ նաև վազմաբառնի գիտակցութի եղեհետ, Վարժեալ և անեաւ 'ի նորոց արեգական, և աձս ոչ խնամոցեաց Հաց, ոչ Թեթևոց ըն. Թացս և ոչ Հզօրաց պատուիրան»: Երջանիկ են ուսումնականք, որք ընակին 'ի մէջ ուսումնականք Հաստատութեան, բարեբարեալ է և Հաստատու. Թիւնն, յորս ընակին երախտաւորս և Ճանաչը ուսումնականք։

Իսկ կարող՝ բայց յայլոց, մեւս եւ միջաց ազգային յառաջադիմութեան է Հրատարակութի բազմաց, զորոյ օգուտն անհնար ակնածեն ամե. նեքեան, որում մեզ որևիք ծանօթ եին այդք Լուսարեայ և զոր այժմ Ծանեան, մանր 'ի բա. զարակաբաց այնպէ Երեւ, և աՀա Հնդկաս. տան սրբոցն ևայոս, զի սաւանեն ինի բնակա. Թիւն կոչեցեալ Արարատեան երբեմն անդ եերեւ ամեն յաւաղ զուարջակոան Ձեռ, որոյ եղծանեն և սոցեսնացաւ վերամաւուաց յարզար Մեկրա Գետաթեան Թաղրեաց եանց յայտնի գործագրեալ ամանեղ 'ի 1845 ամի, 'ի կայս ամէ և ըզրջարեկեւ. կան պատուեկան լուսաւորագական, ման. ուրբան, ընակեալ, և բազզան եմեն և ամն 'ի գրաւոր Արարատեան ... Արշալոյս Արարատեան զոր յամեւն ձեռքս ընտրեալ, մեծաւ բաւակա. նութեամբ։ Փոփո ...եւթիւ Հայերնկա Հայասին մարմնեաց Հնդկաստանի, փոխ գանձանն Արշալոյսիս, և յասպոյ մերմանել Ա. ջեկամի յայցայց, որ մեծ կանէր, և ձեռնատւ. ութեամբ մեծամեծ բերեալ Գաւառնեան բարեկեն զԱրշալոյս, որպէսիս յԱրալոյս, և յանում

Արարատեան Հաստատեն զմեծերութիւն։ Եւ զ. մերս Տէրին ասպին լեր. 'յորե մամանեղբայր 'ի Հոգևորեան Թեոց երևելիան Արեգակն Սրբու. ռսոյ ծնողին եւ 'ի բեղ ուսումն, զի ունի և Համ. բաւ բան ԱՐՇԱԼՈՅՍ լրագրոյ հեռեալ 'ի լոյս ուղարկէսց զի ունի նորինին Հնդկաստանեաց Հայոց զանձեան ընդունել այն և ընթեռնում զուցն ԱՐՇԱԼՈՅՍ, որում նորագոյն եկեալ են տեկեալ Նոմիսի յուրից կառավարի Աստուածարեալ Հայկեան Մարգարէական Ձեռնարկեան տեղոյ Պարոն Յովհաննու Աշպաղեան 'ի 4-ն յունիսի ներկոյ ամի ։

Առ Գեր. Տէրս զատեաց Գէորգեան Հա. բազաւան Ցովսէփ Աշքանեան, և Ցովսէփ Կարեն. եան ։ Հրատարակիչք և Խմբագիրք ԱՐՇԱԼՈՅՍ որո. գրոյ 'ի Զմիւռն ։

Հայերենկեց Արեւմեան Բարեկամք

Բարեկամ Համբաւ Հայրենասիրութեան և ու. սումնասիրութեան Ձերոյ Հռչակեալ միջև ցեղեր Գաղ. զեաց, և զորս մեր Հնդկաստանի Հայոց ուրախու. Թեան յայտ յայտ է Բնդկեցոց մեծագին ընդ. Հառաչ ասու. Թիւն և Հրատարակութիւն Ազգայն անում՝ արդիւ Ձերոյ յորդ բանն մի Թերթն և ևեթ մամանեց մի առս յանկաղէ է մեզ ունել գիրքսո ազգիւնա այսպէ լուսոյ. ... Հրատարակեց ... իւրս յոր ... Ձեր ... զի ... Հաստատելոյ ... և ... Հաստատութեանն ... 'ի ... Ցովէ ... Արարատեան ... գ ... ։ ... և ... 'ի Զմիւռն և յաղգային Հաղորդութեան ։ ... Իւրէ ... Համեաղիկ ։ Հայեց գնալ ... ։ և Տաղելի ... ... և Տաղ. ... և ... ։

Հանկերձ անձնայն բարեմաղթութեամբ' մնամ Յարգանաց ձերոց' Միաբանութեան Ձերոյ' խո. նարհ ծառայ՝ Յովհաննէս Աշտարեանց' Կրթա. կան մարմնոյ 'ի Հայկեան Ուսումնարանի Ձեռնարկ ։

Կարի ցանկալի էր մեզ զի բազմադրե վարժապետ Տեառն Խաչատուրի Ներսիսեանի Ա. բեւելեան լեզուաց 'ի Մոսկով Պարոն Միքայէլ Նաթին Աներն, մնայ և ուսեալ զայսմ 'ի Հնդ. կաստան' այսր մեզ զիւ ինչ ակնկալութիւն զաղաթականութիւն Հայոց և Հնդկաց զինուո. Թիւնք Մարգարէական Ներսիսեանի ... զՀաստատուն եկամտից և կարևորաց նորին, ըն. Թացս բնակչաց, Նորին հայոց, Հրամանատարաց և այլոց Աստուածահաճոյ ընդունակաց Հայոց, ... 'ի ծանօթս սաղ զոյգնակ, որպէս 'ի ձեռն լրա. գրոյ մերոյ ։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐՔ

ԹՈՒԼՈՆ, յունիսի 30 ։ Գեա Կորսիա, որ Համբերէ կեան իւրոյ գաւառաց 'ի Գենո. վայի 'ի Թուլոն, 'ի Նաւապետին խարարեալ 'ի Ջր. մո.կան Լէրանտն, և գնաց եւա 'ի Թու. կաւսրական ասպարան ։

ԳԼԱԶԳՈՎ քաղաքի 'ի 29 յունիսի, մա. ձնալեալ յոնհորդ (ամպլիւն, մեղնյէ) ամեն յորում երեկեի Հեղձմանն Շերեր բնակչաց, և յորում չարարեալ գիւղ գիւղ ։ Թէևվեա մաւն էր յայտ փորրիկ և ձին և չորեքեր 300 ամուլ ամոնս Անգլիական կառավարութիւն որևէ փոխա. 'ի պտուղ. նաւն մեծ գնել գայի 5025 ամփերաց ։ Արդոն յալեւ էր մէջսանկ ամ ախոսրի ։